

Kapihtal 1 Álggahus oktan váldogávdnosiiguin ja oahppočuoggáiguin

Dáinna raporttain mii loahpahat váile guokte jagi bargu mas mii leat suokkardan dan movt eiseválddiid leat giedahallan korona pandemiija. Sullasaš suokkardallama bajit ja dehálaš gažaldat lea leamašan ahte háhkat oahpu ja máhtu dán heahtedilis vai ovddasguvlui buorebut sáhttit dustet boahttevaš heahtediliid mat sáhttet dáhpáhuvvat ovddasguvlui.

Bargadettiin leat mii vásihan mánggaid beliid movt eiseválddit pandemiijahálddašepmi lea doaibman bures. Seammás lea suokkardallan maiddá almmustahtán mánggaid kritihkalaš dilálašvuodaid maid berre rievdadit. Mánnga min¹ vuosttaš raportta gávdnosiin leat nannejuvvon go mii dáinna nuppi raporttain leat bargan. Mii leat maiddá fuomášan mánnga ođđa gávdnosiid.

Mánnga min rievdadusevttohusain leat buori ja ávkkálačča go eiseválddit boahtteáiggis galget dustet ja hálddašit boahttevaš heahtediliid. Covid-19-pandemiija lea leamašan guhkilmas ja máilmmiviidosas heahtedilli. Dat lea čuohcan olles riikii, muhto iešguđet ládje ja iešguđet áigodagain. Dat maid olles riikkas leat oahppan pandemiija vásáhusain, lea obbalaš ávkkálaš dasa movt eiseválddit ovddasguvlui dustejit pandemiijaid ja heahtediliid.

Kommišuvnna váldogávdnosat

Dan oahpu maid guokte jagis guhkes suokkardeami ollislašgovva lea vuolggahan, de fuomášuhtán čuovvovaš guovddáš gávdnosiid:

- Riikka ássit ja norgga eiseválddit leat ovttas bures hálddašan pandemiija. Norga lea okta Eurohpá riikkain mas lea leamašan vuolimus jámolašvuolta, vuolimus doaibmabijut ja unnimus ekonomalaš doaimma geahpideapmi.
- Moanaid ovttaskasolbmuid ánggirusšan lea leamašan mealgat eanet go maid sáhtii vuordit. Dearvvašvuodabálvalusas, stáhtahálldahusain, suohkanin ja mánggaid ealáhusdoaimmain leat vásihan duohta nuppástuhtindáhtu ja rievddanmuni.
- Eiseválddit eai lean doarvái bures ráhkkanan dustet ja hálddašit dákkár duođalaš pandemiija ja dan viidodagas nu movt čuozai Norgii ja muđui máilbmái.
- Soames áigodagaid pandemiija garrasit čuozai soames intiiva ossodagaide. Buohcciviesuin lei gearggusvuolta beare heitot dalle go pandemiija leavvagođii Norgga.
- Suohkandoavttirdoaibma iige lean doarvái bures gárvvistuvvon dustet ja hálddašit pandemiija, ja suohkandoaktáriidda, šattai gáibideaddji bargodilli pandemiija áigodagas.

---

1 NAČ 2021: 6 Eiseválddiid koronapandemiija hálddašepmi.

- Ráđđehus lea guovddáš dásis jođihan pandemiija stivrejumi. Ráđđehus lea mearridan sihke guovddáš áššiid, ja maiddái smávít ja ráddjejuvvon áššiin.
- Hutkáivuoda ja dárpmi bakte leat eiseválddit hui bures lihkestuvvan háhkamis boahkuid álbmogii. Proseassa duođastii ahte vuogádagat man bakte háhke boahkuid lei hearke. Norga dárbbasii sihke buorredáhtu ja veahki EU:s ja ovttaskas riikkain Eurohpás.
- Álbmoga boahkuheapmi lihkestuvai bures, ja dagahii alla boahkuhandási. Jus ráđđehus livččii árabut geográfalaččat vuoruhán boahkuid daid guovlluide gos lei alla njoammun, de livčče buorebut olahán mihttomeariset áimmahuššamis dearvvašvuoda ja geahpidit heađuštusaid servodagas.
- Gáržžideames njoammuma go olgoriikkas boahká Norgii ásahedje eiseválddit viiddis doaibmabijuid ovttaskas olbmuide. Doaibmabijut ledje dego hoahpus hábmejuvvon maid šadde álelassii muddet. Dát lei gáibideaddjin sidjiide geat galge hábmet ja fápmuibidjat doaibmabijuid, ja sidjiide geat doaibmabijuid galge doahttalit.
- Eiseválddiid kommunikašuvdna pandemiija, njoammudávddaid eastadandoaimmat ja boahkuheapmi lea leamašan buorre, ja leat olahán eatnasiidda. Kommunikašuvdna lea dagahan vejolašvuoda háhkat luohhtevašvuoda. Eiseválddiid dieđut eai joksán seamma bures sisafárreaddji álbmogii.
- Suohkandoaktárat, suohkanat/gielddat, politiija geat ledje rádjadárkkástusas ja earát geat galge hálldašit njoammudávddaid eastadandoaimmaid báikkálaččat, ožžo dieđuid ođđa rávvagiid ja njuolggadusaid seamma áiggis go álbmot muđui, juogo preassakonferánsain dahje ráđdehusa dahje dearvvašvuoda eiseválddiid ruovttusiidduin. Dát dagahii gáibideaddji bargodili sidjiide geat galge hálldašit njoammudávddaid eastadeami báikkálaš dásis.
- Sisafárreaddjit leat čielga eanetlogus geaidda pandemiija njoamui ja ja duođalaččat buhce ja čielga unnitlogus boahkuhuvvon olbmuid gaskkas. Eiseválddit eai lean doarvái bures ráhkkanan hálldašit ekonomalaš, praktihkalaš ja sosiála cakkiid iskamiid, erremiid ja boahkuhemiid vuostá mii lei oalle viiddis sisafárreaddjiid gaskkas. Lei áddjás bargu vuolggahit ulbmillaš doaibmabijuid dán álbmotoasi ektui.
- Pandemiija lea nannen sosiála ja ekonomalaš earáláganvuodaid álbmogis.
- njoammudávddaid eastadandoaibmabijut lea garrasit čuohean mánáide ja nuoraide. Eiseválddit eai leat doarvái bures nagodan suddjet mánáid ja nuoraide sierra mihttomeriin.

Oahppančuoggát

Leat mánga dilálašvuoda mat sáhttet čilget manne eiseválddiid koronapandemiija hálldašeapmi lea lihkestuvvan soames guovlluin ja vánis eará guovlluin. Oahppama oaidninsajis mii oaivvildit ahte lea dehálaš deattuhit daid duogábealde sivaidd. Mii áigut álggos fuomášuhttit soames Norgga servodaga struktuvrralaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš beliid mat leat dagahan álbmot ja Norgga eiseválddit buori muddui leat hálldašan covid-19-pandemiija

bures. Vuosttažettiin álbmot bures luhttet guhtet gummiidasaset ja eiseválddiide. Mii oaivvildit ahte alla luohhtevašdássi erenoamážiid lea duogáš dasa go álbmot lea guorrasan njoammudávddaid eastadandoaimmaide, mii lea dagahan eatnasat lea vuostáiváldán boahkuid.

Nuppádassii, de lei Norgga servodatmodealla givrodahkan pandemiija dustemis. Norga lea riikka mas lea nana ja ortnetlaš riikkaekonomiija, almmolaš čalgopolitihkka ja searvebargoallin. Dát lei ovdamunnin go njoammudávddaid eastadandoaimmaid doaimbajut galge čađahuvvot. Eiseválddiin lea omd. Leamašan vejolašvuohta álggahit leat earret eará buhtadandoaimmaid mat galge buhtadit heađuštusaid mat čuvvo pandemiija leavvamis. Goalmmádassii de leat bures ovdánahttojuvvon dearvvašvuođa-fuolahusbálvalusat ja almmolaš suorgi mas lea alla gelbbolašvuohta dagahan buoret vuodu pandemiija hálddašeames mis go mánggaid eará riikkain. Lassin dáid mihtilmasvuođaide mat leat Norgga servodagas de guorahallan maiddái čájeha ahte eiseválddiid pandemiija hálddašamis lea leamašan stuorra mearkkašupmi. Ráđđehus lea leamašan oidnosis ja doaimmalaš, ja eiseválddit lea nagodan eanas olbmuid doahttalit ja čuovvut njoammudávddaid eastadeami doaimbajuid seammás go leat bisuhan álbmoga luohhtevašvuođa pandemiija áigodagas. Das gokko hálddašeapmi bures lea lihkestuvvan, min mielas sáhtá vuosttažettiin čilgejuvvo ná:

- Bohtosat šaddet dávjá buorit go eiseválddit geavahedje sajáiduvvan bargoproseassaid.
- Ovttasbargu, rievddadanmunni, nuppástuhtindáidu ja dárpmu lei mearrideaddjiin vai olahit buriid bohtosiid.
- Dakko gokko gulahallan álbmogiin lei ulbmillaš, njuolgga, rabas ja rehálaš de dat vuolggaš sávahahtti meannorievdadusaid ja dagahii ahte luohhtevašvuohta bisuhuvvui.

Váikko duodaštuvvui ahte Norgga servodat lei bures ráhkkanan ja alla heivehallannákca pandemiija deaivvadeamis, vaikko iešalddis hálddašeamis ledje mángga nana beali, de lea guorahallan duodaštan ahte eiseválddit eai leat doarvái bures doarvái bures *ráhkkanan* dalle go viiddis covid-19-pandemiija njoammugodii Norggas. Kommišuvdna oaivvilda ahte eiseválddiid váilevaš ráhkkanepmis nu movt mii leat čilgen goappaš raporttain, lei okta vuoddeaddji sivva:

- Eiseválddit eai nagodan geahpidit hearkkesvuođaid dan riska vuodul man ledje identifiseren.

Ahte eiseválddit eai leat doarvái bures ráhkkanan dalle go pandemiija leavai Norggas vásihuvvui mángga ládje: Eiseválddit eai lean gárven dustehusplána bistilis pandemiija. Dalle eai lean lágiduvvon pandemijahárjehusat eaige ráhkaduvvon gearggusvuođavuogádagat mas pandemiija váikkuhusat servodahkii livčče galgan árvvoštallojuvvon. Dalle váilo sihkarvuodarádjosat gos livčče galgan leat njoammudávddaid eastadandávvirat ja dálkasat, ja intensiivagearggusvuohta buohcciviesuin lei beare heitot.

Váilevaš ráhkkanepmi dagahii stuorit hástalusaid pandemiija hálddašeames danin go áigi golai. Dasa lassin leat mii oaidnán mángga heajos beliid iešalddis hálddašeamis. Árváduš vuđolaš váilivuodaide masa mii čujuhit, sáhtá čiekŋudit vuđolaš máhtolašvuođa boahhtevaš heahdedili hálddašeapmái. Mángga váilivuodain leat belohakkii badjálaga ja nubbi nannen

nuppi. Kommišuvdna oaivvilda ahte sивva eiseválddiid váilevaš pandemiija hálddašepmi, álgovuolggalaččat sáhtta čilgejuvvot ná:

- Beare máŋga áššiin loktejuvvojedje ráđđehusa meannudeapmái. Dasa lassin máŋga ášši gárvvistuvvon ja meannuduvvon alla áigenoađis. Dát geahnohuhtii ráđđehusa mearrideames njoammudávddaid eastadandoaibmabijuid.
- Ráđđehusas ii lean bidjan doarvái fuomášumi dasa movt pandemiija sáhtii ovdánit, ja movt pandemiija joatki ovdáneapmi galggai meannuduvvui. Dát guoskkai earenoamážiid doaibmabijuide mat galget eastadit njoammuma olgoriikkas mátkkošteames Norgii.
- Ráđđehus ii ollásit ávkkástallan sajáiduvvan heahtedili vuogádaga heahtedili man bakte galge hálddašit heahtedili.
- Ráđđehusa vuodđu mearrideames njoammudávddaid eastadandoaibmabijuid lei máŋgga dáfus váilevaš. Váikkuhusat ja oktavuodát eai leat doarvái bures čalmmustahtton dahje ipmirduvvon.
- Suohkandoaktárat, rádjagoziheadji politiijat, skuvlaeaiggádat ja earát geat galge čadahit ja čuovvut njoammudávddaid eastandoaimmaid, ožžo váilevaš dieđuid ja beare unnán áiggi ráhkkaneapmái.
- Eiseválddit lea duodaštan dáiddu gaskkohagaid oahppat, muhto lea dávjá váldán guhkes áiggi.
- Eiseválddiid kommunikašuvdna ii joksat olles álbmogii.

Ráđđehus doaimmahii guovddáš stivrejumi vai galge sihkkarastit pandemiija nationála hálddašepmi. Min oaiivil lea ahte lea givrodát go ráđđehus searvvai ja duodaštii alvva. Seammás dat dagahii ahte ráđđehus doaimmahii dárkilisstivrejumi ja lei mielde joatki heahtehálddašepmi, maiddái daid áiggiin go sis min oainnu mielde lei buoret áiggi.

Ráđđehus nana stivrejupmi ja alla leahttu lei soames dilálašvuodain dehálaš ja ávkkálaš. Seammás dat vuolggahii čielga hástalusaid ja unohis váikkuhusaid. Min mielas livččii lean vejolašvuolta gáržžidit dahje oalát garvit hálddašepmi headjuvuodaid jus dehálaš ja hálddašepmi guovddáš mearrádušat livčče loktejuvvon ráđđehusa mearrideapmái, ja jus eiseválddit buorebut livčče nagodan earuhit gaskal duohta hoahppoáššiid, ja áššiid maidda livčče sáhtán eanet áiggi geavahit.

Headjuvuodaide maidda mii čujuhat, guske eanemusat jodiheames ja organiseremis heahtedili, ja maiddái váilevaš ráhkkaneapmi. Seammás duodaštii pandemiija hálddašepmi movt ovttaskas olbmot sáhttet dahkat stuorra erohusaid.

Váldogávdnosiid ja min oahppanvásáhusaid vuodul de mii evttohat máŋga bajit rávvagiid. Dat lea čállon 12. kapihttali. Dasa lassin leat mis máŋga gávdnosa ja rávvaga mat leat 4-11 kapihttaliin. Min oaiivil lea ahte evttohuvvon doaibmabijut, dagahit ahte eiseválddiid buorebut leat gergosat dustet boahttevaš nationála ja suorgegaskkalaš heahtediliid.

Soames álgosáni min bargu birra

Mii vuostáiválddiimet viiddis fápmudusa jagi 2020 cuoŋománus. Mii geigiimet min vuosttaš raportta stáhtaministtar Erna Solberg:ii cuoŋománu 14. beaivvi 2021. Geigendoaluin mearridii ráđđehus ahte kommišuvdna galggai joatkit barggu dan fápmudusa mielde maid juo leimmet ožžon. Reivve bakte miessemánu 12.beaivvi jagi 2021 bivddii stáhtaministtar Solberg kommišuvnna bargat čuovvovačča:

- guorahallat ráđđehusa barggu sihkkarastimis álbmogii boahkuid ja strategiija movt galge boahkuid doaimmahit álbmogii
- Vuđolaččat árvvoštallat makkár seaŋgadárbbut ja intensiivadárbu lea dearvvašvuodadoaimmahagain
- Vuđolaččat árvvoštallat makkár dilli lea suohkanváldodoavttirin, ja suohkanlaš njoammudávddaid eastadandoaktáriin

Čuolmabealit mat gullet min fápmudussii, leat stuorrát ja máŋggadáfogat. Vuoruheami ja gáržžideamit leat leamašan dárbašlašča. Soames gáržžidemiin ovdanbohtet mearriduvvon fápmudusas, eará gáržžidemiid leat mii ieža šaddan dahkat. Mii mearrideimmet árrat beaivemeari goas galggaimet gárvet eiseválddiid guorahallama. Loahpaheami dáhton mearriduvvui jagi 2021 golggotmánu 31.beaivái. Mii leat vuoruhan suokkardit soames fáttáid ja čuolmabeliid vuđolaččat, go mii navdit mii dain sáhttit oahppat. Min vuoruheamit ja gáržžideamit eai mearkkaš ahte eará bealit hálddašeamis leat mearkkašmeahttumat. Baica nuppe ládje, leat máŋga dehálaš bealit pandemijahálddašeamis mat ánsásáit eanet mearkkašumi go dan maid mii lea gorgan dahkat.

Fápmudusa ja stáhtaministara reivve vuodul beaiváduvvon miessemánu 12.beaivvi 2021 mearrideimmet organiseret barggu dáinna nuppiin raporttain čuovvovaš guđa oasseprošeavttaide:

- suohkandoaktárat ja suohkaniid njoammudávddaid eastadeaddji doaktárat pandemiija áigodagas
- seaŋgakapasitehta ja intensiivagearggusvuolta dearvvašvuodadoaimmahagain
- importanjoammun, olgoriikkas mátkkošteapmi Norgii ja erren go olgoriikkas bohtá Norgii
- eiseválddiid bargu Norgga álbmogii háhkat boahkuid
- boahkuhanstrategiija boahkuheami čađaheapmi
- pandemiija mii čuoheá vuorddekeahttá njoammu

Juohke oasseprošeavttain leat mii deattuhan doaresdimenšuvnnaid nugo ovttasdoaimman ja gulahallan, nuppástus, mearridanproseassat, ja báikkálaš ja guvllolaš dilálašvuodát.

Vuosttaš raporttas suokkardalaimet man muddui eiseválddit ledje gergosat ja movt sii hálddašedje vuosttaš njoammunbáru gitta dassáži go servodat fas rahppui jagi 2020 geasi.² Dán nuppi raporttas leat mii deattuhan hálddašeamis maŋŋil vuosttaš njoammunbáru. Lihkká govvidit oasseprošeavttaid vuolde mii dáhpáhuvai dalle go vuosttaš njoammunbáru deaividii

Go leat suokkardan dearvvašvuodadoaimmahagaid leat mii maiddáid geahčadan intensiivagearggusvuoda ja buohceviešuid kapasiteahhta ovdal pandemiija leavvama.

---

2 De NAČ 2021: 6 Eiseválddiid koronapandemiija hálddašeamis s. 34

Dáid oassesurggiin mii maiddái suokkardeimmet ahte ledje go eiseválddit doarvái bures ráhkkanan pandemijadili dustet, ja movt sii barge pandemija hálddašeames go dat bisui nu guhka.

Kommišuvnna suokkardallen lea čađahuvvon seammásgo pandemija lea ovdánan máilmmis ja Norggas. Gaskkohagaid leat leamašan áigodagat goas njoammumin lea lassánan, odđa virusšlájat ja viiddis njoammueastadeaddji doaibmajut. Lea sihke buorit ja heajut beliid go galgá suokkardit heahtedili mii ii leat nohkan. Duodašteapmi, vásáhusat, ja muittut ain sajis. Ja nuppi bealis lea váttis oaidnit buot pandemija sodjoerohusaid ja váikkuhusaid seammásgo dat ain leavvá. Mii leat maiddái vásihan ahte lea leamašan liigenoaddin suokkardeddiide, go sii fertejit vástidit min viiddis gažaldagaid seammás go leat guovdu pandemijahálddašeami. Mii leat dattetge vásihan nana dáhtu positiivvalaččat váikkuhit min suokkardallama – maiddái sis geaid mii suokkardan.

Kommišuvdna lea ožžon ollu ja viiddis materiála, mat guske dilálašvuodaide mat ledje ovdal pandemijaleavvama Norggas njukčamánu jagi 2020. Buot dieđut maid mii leat čohkken go barggaimet vuosttaš raporttain, leat leamašan diehtovuodđun maiddái go nuppi raporttain leat bargan. Mii leat maiddái dáhtton eiseválddiid liige duodaštusaid go leat bargan dáinna raporttain. Mii leat ožžon buot dieđuid maid mii leat ohcalan. Lassin dása leat mii maiddái ožžon moanaid šleađgaboasttaid ja dokumeanttaid ovttaskasolbmui, organisašuvnnain ja joavkkuin geat midjiide leat ovddidan cealkámušaid. Mii leat geahčadan buot maid mii leat ožžon, vaikko raporttas dat eai leat oassin min raporttas.

Mii leat maiddái ožžon dokumeanttaid mat leat suddjejuvvon (graderejuvvon) suddjenlága ja sihkarvuodálaga ja daid lánkaásahusaid vuodul. Dokumeanttat leat luvvejuvvon suddjemis go mii dan leat bivdán. Ovddeš stáhtaministar Erna Solberg ja dálá stáhtaministar Jonas Gahr Støre leabba mieđihan kommišuvnnii lobi geavahit ráđdehusdokumeanttaid nu movt dat leat namuhuvvon dán raporttas.

Mii leat jearahallan ja deaivvadan čuohtenáriid olbmuid. Mii eat dattetge leat sáhtta deaivvadit buohkaiguin geain leat máhtolašvuolta ja dieđut mat livčče ávkkálačča midjiide, dahje geain livččii lean muitalus. Mii eatge leat sáhtán lohkat buot mii lea čállojuvvon pandemija ja dan váikkuhusaid birra.

Ollugat leat midjiide muitalan dáhpusaid birra mat lea darvában muitui; Vásáhusaid birra buohcciviesuin, suohkaniin, rádjadárkkástusas ja errenhoteallain, heahtedili hálddašeami birra hálldahusain ja politihkalaš dásis, ja eahpediehttevašvuoda ja eahpesihkarvuoda birra nu movt dilli dalle lei. Ovttaskasolbmot, sihke hálldahusain ja priváhta dásis, leat čájehan hirbmat stuora ángirvuoda, nuppástuhtindáiddu ja doaibmannávcca pandemija áigodagas. Dát árjjalašvuolta ja dáhttu searvat ja veahkehit lea leamašan vearditmeahttun pandemija giedahallamis Norggas. Ovttaskasmuitalusat leat dattetge unnán namuhuvvon min raporttain. Sihke vuosttaš ja nuppi raporttas lea mii deattuhan eiseválddiid pandemija buohkanas hálddašeami.

Mii oppanassiige lea mii oaivil ahte mii leat čohkken dieđuid mat bures govvidit movt eiseválddiid leat hálldašan pandemija, ja mii lea leamašan earenoamáš hástaleaddjin. Mii oaivvildat ahte mii lea ožžon buori govastaga mánggaid duogábeale sivaid hálddašeamis, ja maiddái soames váikkuhusain.

Heahtedilli dovdomearka lea eahpediehttevašvuolta. Dáláš plánat ja ovddeš vásáhusat eai lea goassege dievaslačča odđa heahtedilis. Dehálaš vuodđu jus galgá nagodit hálddašit heahtediliid vuolgá dattetge ráhkkaneamis: plánat, hárjehusat, dovddastusat ja ipmárdusa. Heahtedili álgohálddašeapmi lea geahčcaleapmin mii čájehan man bures leat ráhkkanan. Dan maŋŋil de lea dehálaš plánet movt pandemija čuovvovaš dásiid galgá hálddašit. Go dán čállit,

de lea pandemijaáigodat nohkan. Min suokkardeapmi lea dan dáfus oassin barggus ráhkkanahttimis eiseválddiid coavcci dustet dán heahtedili, ja ráhkkaneapmi gárvvistit dustet ja hálddašit čuovvovaš heahtedili – vaikko čuovvovaš heahtedilli dáidá buktit odđa hástalusaid eiseválddiide ja servodahkii.

Buot suokkardanbargu mearkkaša ahte sáhtta maŋŋil vásáhusa jurddašit eará ládje dahje maŋŋil vásáhusa viissisvuohta. Min gudneáŋgirvuohta lea leamašan ahte leat geahččalan jurddašit makkár välljejumiid olbmot dahke vásáhusaidis vuođu, ja makkár vihkkedemiid ja mearrádusaid válde. Midjiide lea leamašan dehálažžan govvidit makkár máhttovuođu lei vuođus go mearridedje njoammudávddaid eastadeami doaibmabijuid, makkár vihkkedallamat dahkkoje, makkár hástalusat ledje guovddáš ja báikkálaš eiseváldiin go čađahedje njoammudávddaid eastadandoaibmabijuid, ja makkár váikkuhusat šadde ássiide, ealáhusaide ja almmolaš servodahkii oktiibuot. Mii leat suokkardan mearrádusproseassaid ja maiddá geahčadan man ládje leat háhkan máhtolašvuođa dađistaga go pandemija áiggi mielde leavai ja rievddai. Bajitdási gažaldat lea ahte livčče go eiseválddit galgan välljet eará vugiid movt galge hálddašit pandemija.

Juohke oasseprošeavtta siskkobealde leat mii geahččalan duodaštit mearrideaddji dáhpáhusaid nu bienalaččat ja mearálaččat go vejolaš. Mii doaimmai bures, maid livčče sáhtán buorebut hálddašit, lea min oaivila mielde eaktun vai eiseválddit ja servodat sáhttet oahppat daid hástalusain maid pandemija lea dagahan. Govvidit servodaga hearkivuodaid sáhtta vásihuvvot dárbbasmeahttun moaitevaš riikkas eará riikkaid ektui leat ceavzán bures pandemija áigodagas. Kommišuvdna oaivvilda dattetge ahte lea dušše kritihkalaš áicilvuođa bakte ahte sáhtta dagahit ahte servodat šaddá gearggusin, ja nagoda hálddašit odđa heahtediliid vel buorebut boahtteáiggis.

Kommišuvnna nuppi ja loahpparaportta bajásráhkadus

Oasi I álgoasis lea bajitdási govvdus movt eiseválddit leat hálddašan covid-19-pandemija maŋŋil vuosttaš njoammuma leavvama ja servodaga rahpama jagi 2020 geasi maŋŋil njoammuma giddema. Dasto almmuhuvvo kommišuvnna fápmudus ja bargu.

Oasi II guoskkaha dili movt ráđdehus ja bajimus stáhtahálddahus doaimmahedje iežaset doaimmaid maŋŋil go servodat fas rahppasii maŋŋil pandemija jagi 2020 geasi gitta dan rádjai go mii gearggaimet suokkardeames eiseválddiid jagi 2021 golggotmánu 31.beivvi. Mii maiddá geahčadat suohkaniid ovddasvástádusa ja ovttasdoaimma stáhtalaš ásahusaiguin. Dán raportaosiin mii guovdilastit dan movt eiseválddit láchčojedje heahtedillihálddašemi. Áigumuš lea háhkat vuođu dan suokkardeapmái maid mii dahkat raportta eará osiin.

Oasi III guoskkaha vuosttašlinjái pandemija áigodagas. Mii suokkardit suohkandoaktáriid ja suohkanlaš njoammueastadandoaktáriid dili pandemija vuolde. Dasto mii suokkardit dearvvašvuođadoaimmahagaid searagakapasiteahta ja intensiivagearggusvuođa ovdal pandemija ja maŋŋil leavvama.

Oasi IV fáttát leat doaibmabijut mat galge eastadit njoammuma go olgoriikkas boahá Norgii. Das mii suokkardit eiseválddiid mearrádusat mas lea gáržžidan olgoriikkas boahá Norgii, errema ja errenhotealla go olgoriikkas boahá Norgii.

Oasi V namahus lea geaidnu eret pandemijas. Dan oasis mii suokkardit eiseválddiid barggu sihkkarastimis boahkuid álbmogii. Mii maiddá vuđolaččat árvoštallat boahkuhanstrategiija ja boahkuheami čađaheapmi riikkas.

Oasi VI addá ipmárdusa movt pandemija lea čuohcan botnjut. Das mii válddahat pandemija váikkuhusaid dihte joavkkuide nu movt mánáide ja nuoraide, studeanttaide ja sisafárrejeaddji

álbmogii. Mii leat maiddá geahčadan makkár váikkuhusat leat sidjiide geat ožžot suohkanlaš čálgobálvalusaid pandemiija vuolde, ja váikkuhusaid ekonomijaid ja bargoeallimii.

Oassi VII lea loahppaoassi mas mii ovdanbuktet kommišuvnna váldogávdnosiid, oahppanosiid ja bajitdási rávvagiid.